

Kundvalsmodellen

Valfrihetssystemet enligt LOV
Leksand och Rättvik

LEKANDS
KOMMUN

RÄTTVIKS
KOMMUN

LEKRÄTT 2010

LOV - lagen om valfriheten

Sammanfattning

Detta dokument är framtaget av projektet Kundval i Hemtjänsten, som ärett gemensamt projekt för kommunerna Leksand och Rättvik.

Dokumentet beskriver kommunernas gemensamma kundvalsmodell vid införandet av valfrihetssystem enligt LOV i hemtjänsten.

Modellen bygger på det arbetet som bedrivits i projektet Kundval i Hemtjänsten sedan mars 2009. Underlaget för kundvalsmodellen återfinns i utredningen om förutsättningar för ett valfrihetssystem i kommunerna och genomförandeplanen som projektet presenterade för kommunerna, där test av beställar- och utföraruppdraget av biståndshandläggningen och den egna hemtjänsten ingick.

Ramón Pérez Cortés

Projektledare för Kundval i Hemtjänsten

Innehåll

1. KUNDVALSMODELLEN		7
1.1	LOV – Lagen om valfrihet	7
1.2	Kommunens ansvar	8
1.3	Kunden och rättsäkerheten i centrum	8
1.4	Kunden och maxtaxa	8
1.5	Konkurrensutsättning	8
1.6	Hemtjänst och ledsagning – enligt LOV	9
1.7	Neutralitetsprincip i kundvalsmodellen	9
1.8	Kundval utan geografisk indelning	9
1.9	Stimulans och initiativ	9
1.10	Utförare av hemtjänst – suboptimering	10
1.11	Utförare och tilläggstjänster	10
1.12	En och samma prissättning	11
1.13	Information	11
1.14	Utveckling	11
2. ORGANISATION		13
2.1	Kundvalsrådet	13
2.1.1	Rådets ansvar	13
2.1.2	Rådets sammansättning	13
2.1.3	Rådets sammanträden	13
2.2	Kundvalsansvarig tjänsteman	13
2.2.1	Tjänstebeskrivning	14
3. VALFRIHETSSYSTEMET I KOMMUNERNA LEKSAND OCH RÄTTVIK		15
3.1	Beställaruppdraget	15
3.2	Utföraruppdraget	15
3.3	Kund	16
3.4	Ickevalsalternativ	16
3.5	Ackreditering	16
3.6	Kvalitetssäkring	16
3.6.1	Genomförandeplan	17
3.6.2	Utförd tid – ersatt tid	17
3.6.3	Mätsystem	17
3.6.4	Kontroll av utökad insatstid eller uteblivna insatser	17
4. STRUKTUR		19
4.2	Direktiv	19
4.2.1	Kravspecifikation	19
4.2.2	Inbjudan att ansöka	19
4.2.3	Kontrakt för kommersiella villkor	20
4.2.4	Ansökningsformulär	20

5. FINANSIERING OCH ERSÄTTNINGSFORMER	21	
5.2	Finansiering av kundvalsmodellen	21
5.3	Kostnaden för en hemtjänststimme	22
5.4	Hur ersätts utförarna	22
5.5	Hur ersätts den egna hemtjänsten	22
5.5.1	Anpassningsutrymme till konkurrensutsättning	22
5.5.2	Budgetutformning	22

1. KUNDVALSMODELLEN

Följande dokument handlar om den gemensamma kundvalsmodellen som kommunerna Leksand och Rättvik har valt att upprätta för införandet av LOV, lagen om valfrihet, inom hemtjänsten.

Kommunerna Leksand och Rättvik startade, från och med mars 2009, ett projekt i syfte att se över förutsättningarna för en gemensam kundvalsmodell. Projektet finansierades av Socialstyrelsen, som ställt medel till förfogande i syfte att stimulera kommunernas arbete med framtagning av lämpliga metoder för införandet av LOV, lagen om valfriheten.

Projektet Kundval i Hemtjänsten tog fram en utredning som byggde på konsekvensanalyser för tre tänkbara alternativ. Av dessa tre alternativ valde politikerna i båda kommunerna att gå vidare med alternativet som förespråkade en revision av den egna organisationen och förberedande av densamma inför konkurrensutsättning, samt bejakande av ett regionalt perspektiv vad gäller entreprenörer och tänkbara aktörer i ett valfrihetssystem.

I alternativet förespråkades för utarbetande av en genomförandeplan som utmynnade i en kundvalsmodell för båda kommunerna och en organisation som gick över till ett tydligt beställar- och utföraruppdrag.

Följande kundvalsmodell förutsätter politiskt beslut om införandet av valfrihetssystemet för att dess organisation, struktur och administration skall kunna fungera.

1.1 LOV – Lagen om valfrihet

Lagen (2008:962) om valfrihet (LOV) trädde i kraft den 1 januari 2009. LOV reglerar vad som ska gälla när upphandlande myndigheter konkurrensutsätter delar av sin verksamhet genom att överlåta till brukaren att välja utförare bland leverantörer i ett valfrihetssystem.

Lagen gäller för kommuner och landsting när de inför valfrihetssystem för hälsovård- och socialtjänster. Det är frivilligt för kommuner att införa valfrihetssystem men obligatoriskt för landstingen inom primärvården.

1.2 Kommunens ansvar

Kommunen kan inte avsäga sig ansvar från tillhandahållande av socialomsorg i och med införandet av valfrihetssystem eller andra former av upphandlad verksamhet. Det är kommunen som bär det yttersta ansvaret för att socialomsorg utgår mot de personer som har ansökt och blivit beviljade detta enligt SoL.

1.3 Kunden och rättsäkerheten i centrum

Det har påvisats i valfrihetssystemet att kunden får mera av den tid som individen har blir beviljad. Detta eftersom det är för utförarna angeläget att leverera insatstid i högre grad än att fokusera på antalet utförda insatser.

En ännu viktigare punkt i samband med införande av valfrihetssystem handlar om rättsäkerhet. När hemtjänsten går över till utföraruppdrag överlämnar man till biståndshandläggningen, alltså beställaren, att bestämma över hur mycket insatstid varje person är berättigad, utifrån de utredningarna som biståndshandläggningen utgår ifrån för sin bedömning. Genom att biståndshandläggningen bedömer och beslutar, får individen en handling där det framgår vad som blivit beviljad och hur mycket den sammantagna tiden för insatserna är.

1.4 Kunden och maxtaxa

Individen kommer även i valfrihetssystemet att bedömas utifrån inkomstprövning, där maxtaxa är taket som reglerar hur mycket en person ska som högst betala för de beviljade hemtjänstinsatserna.

1.5 Konkurrensutsättning

Förutsättningen för att ett valfrihetssystem ska fungera i kundvalsmodellen är att konkurrensen upprätthålls. Det krävs därför att en neutralitet görs möjligt av kommunerna, samtidigt som kommunen kvarhåller två olika uppgifter: att å ena sida vara beställare och å andra sida vara utförare. I detta perspektiv är det därför nödvändigt för kommunerna att skapa en struktur på organisation som till sin utformning följer en neutralitetsprincip.

Den organisationsstruktur som här kommer att föreslås följer denna neutralitetsprincip eftersom organisationen för hanteringen av valfrihetssystemet ska återfinnas inom ramen för socialförvaltningarnas administrativa funktion och agera i båda kommunerna utifrån samma riktlinjer.

1.6 Hemtjänst och ledsagning – enligt LOV

Vid införandet av valfrihetssystem enligt LOV är det hemtjänsten, där även ledsagning ingår, som konkurrensutsätts, dock inte natttjänsten och inte heller larmtjänsten.

1.7 Neutralitetsprincip i kundvalsmodellen

Med neutralitet i kundvalsmodellen Leksand och Rättvik avses likabehandlande av alla de aktörer som ackrediteras för deltagande i valfrihetssystemet. Neutraliteten bygger på ett objektiva ställningstagande avseende: delning och tillgång av information till alla aktörer; behandling av den egna hemtjänsten som aktör; beslutfattande av förändringar i valfrihetssystemet.

1.8 Kundval utan geografisk indelning

Valfrihetssystemet ska etableras över båda kommunerna utan att göra differens på om det är tätort eller landsbygd. Syftet med en icke geografisk differentiering är att låta valfrihetssystemet ta form beroende på grad av intressenter och låta dem så finna förankring i kommunernas geografi.

Den uppenbara farhåga som idag råder, avseende valfrihetssystemet i kommunerna, är att det kommer att uppstå valfrihet enbart i tätort där det idag finns den största andel kunder och i mindre grad ute i landsbygden. Kundvalsmodellen bör arbeta för att gynna etableringen av externa aktörer även i de delarna av kommunerna som inte uppvisar en direkt attraktivitet av andra aktörer än kommunen.

Det är idag inte utrett om etableringsformen enligt LOV är tillämplig även i landsbygden med en mindre kundvolym. Härav att kundvalsmodellen väljer att initialt låta etableringen utifrån de förutsättningarna som idag råder, för att i ett senare skede formulera olika former av stimulans och initiativ.

1.9 Stimulans och initiativ

Kommunernas geografi och kundvolym är mycket viktiga faktorer som kommer att spela en avgörande roll i hur lyckad etableringen av valfrihetssystemet i kommunerna blir. Detta betyder att det krävs kreativa lösningar för att få en lyckad etablering av entreprenörer och företagare, eftersom den kundvolym som hemtjänsten idag uppvisar inte är direkt attraktivt hos de stora nationella aktörerna. Samtidigt som små aktörer kommer att behöva stöd för att få lyckade etableringar, kommer det att behövas initiativ som snabbt kan agera till förmån för att aktörer finner förankring i valfrihetssystemet.

1.10 Utförare av hemtjänst – suboptimering

Erfarenheten från de kommunerna i Sverige som har ett fungerande valfrihetssystem, med en etablerings tid på minst fyra år, visar att ursprungliga idéer om att skikta upp hemtjänsten i en service och en omvårdnads del skapade en rad onödig administration, samtidigt som den initiala förväntan om att kunderna skulle välja olika aktörer för utförande av olika insatser inte infann sig. Kunderna valde nästan enbart de företag som tillhandahöll hemtjänst i hela sin omfattning. Förklaringen i detta återfinns i önskan från kunderna om att ha en utförare som kan ta på sig alla de uppdrag som kunden blir beviljade istället för att ha flera olika utförare springandes hemma hos sig.

Problematiken som uppstår när flera aktörer blir engagerade av en och samma kund har föranlett en hel del frågor avseende hur kommuner ska ur bland annat miljöaspekter föregå med goda exempel och inte bygga in förändringar i system som missgynnar goda miljöambitioner till exempel. Problematiken med flera aktörer mot en och samma kund benämns som suboptimering. Det kan vara billigare i första skede, alltså när kund beställer tjänsten, men dyrare i själva verket ur ett samhällsperspektiv när flera resurser utnyttjas för att leverera tjänster som en och samma aktör skulle kunna göra, men som av konkurrensskäl låter marknaden avgöra, i detta fall till nackdel i ett samhällsperspektiv.

Ytterligare ett viktigt argument i denna punkt är att hemtjänst till sin form är en omsorg som inte fokuserar på enkom servicetjänster utan på hela individens sociala mående, oavsett om individen enbart blir beviljade insatser av service karaktär. I detta resonemang bottenar hela ambitionen om att ha i arbete en yrkeskår som heter vårdbiträde med all dess professionalitet, i både utbildning och yrkeskunskap.

Det föreslås därför att kundvalsmodellen Leksand och Rättvik initierar sitt valfrihetssystem med utförare som tillhandahåller hemtjänst enligt de normer som kundvalsmodellen kommer att föreslå.

1.11 Utförare och tilläggstjänster

Den kommunala hemtjänsten är inte tillåten att tillhandahålla tilläggstjänster, alltså ytterligare tjänster som inte av biståndshandläggningen beviljats som insats enligt socialtjänstlagen.

Tilläggstjänster är däremot tillåtet för externa aktörer att tillhandahålla, men dessa är debiterbara i direkt överenskommelse med kunden.

1.12 En och samma prissättning

Initialt ska kundvalsmodellen inte ha differentierad prissättning för beviljade insatser, utan förhålla sig till dessa utifrån en och samma kostnad för hemtjänsttimmen. Detta betyder att kundvalsmodellen väljer att ersätta aktörer utifrån en och samma ersättningsform och följer därmed en förenklad administration av valfrihetssystemet.

Den operativa funktionen av kundvalsmodellen förbehåller sig dock rätten att ändra detta förhållande när valfrihetssystemet funnits i minst ett bokslutsår och utvärderingar visar på nödvändigheter att revidera systemet.

1.13 Information

Kundvalsmodellen förutsätter att en utförlig informationsstrategi utformas tillsammans med kommunernas informationsansvariga. I denna information ska det framförallt utgå två former av information: en som är riktat mot allmänheten där det belyses införandet av valfrihetssystemet med allt tänkbar information som kan tänkas beröra individen; en information som är riktat mot företagare, entreprenörer och andra intressenter som vill delta i valfrihetssystemet; en annan kanal är en webbaserad informationsform.

1.14 Utveckling

Valfrihetssystemet enligt LOV kräver många former av funktioner som kommunerna saknar erfarenhet ifrån. Det är därför oerhört väsentligt att kundvalsmodellen bereds möjligheter för att kunna justera och utveckla sin verksamhet. Det är därför angeläget att kundvalsmodellen ses över under sitt första år genom självutvärdering och granskning av framtagna verktyg för styrning av valfrihetssystemet. Viktigt är också att kundvalsmodellen förmedlar sin erfarenhet i olika former.

2. ORGANISATION

2.1 Kundvalsrådet

Det är under benämning kundvalsrådet som kommunernas gemensamma kundvalsmodell kommer att fungera.

Rådets huvudsakliga syfte är att borga för att kommunernas valfrihetssystem och dess tillförlitlighet upprätthålls; samt för att valfrihetssystemet inordnas i en och samma plattform i båda kommunerna.

2.1.1 Rådets ansvar

Rådets ansvarar och avgör för ackreditering av ansökande företag eller att avföra ackrediterade företag från valfrihetssystemet när dessa inte längre uppfyller de kriterier som kommunerna fastställt i den gemensamma kundvalsmodellen.

2.1.2 Rådets sammansättning

Kundvalsrådet är ett råd bestående av chefer för äldreomsorgen från socialförvaltningen i både Leksands och Rättviks kommuner; samt ordföranden i utskottet för Vård och Omsorg/KSAU i båda kommunerna.

Rådet består av en föredragande tjänsteman som bereder för rådet aktuella uppdrag. Tjänstebeteckningen är Kundvalsansvarig tjänsteman, socialansvarigsamordnare.

2.1.3 Rådets sammanträden

Rådet sammanträder en gång i månaden och vid extra sammankallade möten.

2.2 Kundvalsansvarig tjänsteman

Den gemensamma kundvalsmodellen mellan Leksand och Rättvik bygger på samordning, synkronisering och sammanhållning.

Uppdraget, att se till att kommunernas kundvalsmodell fungerar, faller på en tjänsteman under tjänstebeteckningen Kundvalsansvarig tjänsteman – socialansvarigsamordnare.

2.2.1 Tjänstebeskrivning

Tjänstemannen har till sin uppgift att utveckla och skapa förutsättningar för kommunernas valfrihetssystem.

Primärt har tjänstemannen till sin uppgift att författa och inför Kundvalsrådet presentera de formalia i direktiv och förfaranden som krävs för att valfrihetssystemet ska kunna inträda (dessa finns beskrivna i detta dokument under punkt 4.)

Det handlar om att mot den kommunala organisationen se till att implementeringen av riktlinjer och föreskrifter genomförs och följs upp.

Gentemot mot näringslivet ska tjänstemannen utveckla och stimulera aktörernas delaktighet i valfrihetssystemet (i samspråk och förstånd med kommunernas näringslivsenheter).

I tjänsten ingår även att inför rådet presentera varje månad en rapport om valfrihetssystemets framskridande.

Tjänstemannen kontrollerar att ansökande företags kriterier uppfylls innan de föredras inför Kundvalsrådet..

Det åligger Kundvalsansvarig tjänsteman att skapa information och utveckla en kommunikationsplattform mot allmänheten, företagare och kommunen.

Informationsplikt och transparens är ledord i ett valfrihetssystem, därav att rollen som tillfaller Kundvalsansvarig tjänsteman är att se till att en sådan transparens uppnås.

2.2.2 Tjänstefördelning för Kundvalsansvarig

Tjänstemannen arbetar med kundvalsmodellen till 100 % och har sitt fysiska säte där Kundvalsrådet anvisar.

Kommunerna Leksand och Rättvik finansierar tjänsten med en ekonomisk fördelning om 50 % var.

3. VALFRIHETSSYSTEMET I KOMMUNERNA LEKSAND OCH RÄTTVIK

Lagen om valfrihet förutsätter att kommuner färdigställer ett system som kan hantera och garantera konkurrensutsättning. I fallet med kommunerna Leksand och Rättvik har detta skett genom att kommunernas socialförvaltningar har arbetat fram ett tydligt beställar- och utföraruppdrag. Detta genom framtagning av riktlinjer för arbete i kundval inom hemtjänsten.

De framtagna riktlinjerna reglerar hanteringen av beställning av insatser, samt utförarnas ramar för vad som ingår i deras uppdrag och vad inte.

3.1 Beställaruppdraget

Ett beställaruppdrag handlar om att kommunernas handläggning av bistånd, enligt SoL, utmynnar i utredningar med fastställda insatser och klara tidsramar att förhålla sig till. De beviljade insatserna skapar alltså en ram i tid som formuleras som beställning till utförare. De personer som beviljas bistånd betraktas som kunder.

Biståndshandläggaren informerar kunden om de utförare som finns att tillgå och som kan vara av intresse för den enskilde. När kunden har valt en utförare utgår en beställning på tjänster till den utvalda utföraren.

3.2 Utföraruppdraget

Som utförare räknas alla de aktörer som har uppfyllt de av Kundvalsrådet fastställda kriterier för leverans av tjänster i kommunernas valfrihetssystem.

Utföraren får en beställning från biståndshandläggning efter att kunden valt en utförare. Utföraren ska inom 48 timmar påbörja insatserna som beställts.

Kommunernas egna hemtjänster är ett av kundernas alternativ, dock är den kommunala hemtjänsten den som bär kommunernas yttersta ansvar för att den enskilde ska ha den service som har blivit beviljat.

3.3 Kund

Kund i valfrihetssystemet är den person som har ansökt om hemtjänst och blivit beviljad detta. Den individen har också aktivt valt en utförare eller av olika anledningar låtit bli att välja en utförare, vid det senare alternativet träder ett ickevalsalternativ i systemet.

3.4 Ickevalsalternativ

När den person som har blivit beviljad hemtjänst inte själv kan eller inte vill välja, träder ett system ikraft där den utförare som står högst på tur, och som uppfyller de principer som ickevalsalternativet fastställt, får räkna till sig kunden.

Ickevalsalternativet bygger på två huvudprinciper: närhet till kunden och egen fastställt leverans volym. De företag som ingår i alternativet förbinder sig att ta emot kunder.

Ickevalsalternativet är den funktion som först får hantera bortfallet av en leverantör.

3.5 Ackreditering

De företag som ansöker om ackreditering för leverans av tjänster i kommunernas gemensamma valfrihetssystem, ackrediteras för leverans i båda kommunernas hemtjänst om de så önskar (eller enligt angivet max tak). På detta sätt får utförare tillgång till en gemensam utförarmarknad.

Ackreditering har rätt att ansöka alla de företag som uppfyller det av kundvalsrådet fastställda kravspecifikationer.

3.6 Kvalitetssäkring

Kundvalsmodellen ska utveckla verktyg för kvalitetssäkring genom granskning av uppgifter om företagen och den egna regins produktion av tjänster inom valfrihetssystemet.

Kvalitetssäkring ska bygga på åtföljandet av framtagna riktlinjer och på utförandegraden mot kund som företagen uppvisar.

Lämpliga enkäter och beräkningsformer tas fram och godkänns av kundvalsrådet för att säkerställa mätning av kvalitet i verksamheten.

3.6.1 *Genomförandeplan*

Utföraren i valfrihetssystemet har två veckor på sig att komma in med en genomförandeplan. Detta i syfte att tillmötesgå kund och individualisera, samt justera de biståndsbeviljade insatserna.

3.6.2 *Utförd tid – ersatt tid*

För att säkerhetsställa kvalitén i valfrihetssystemet har kundvalsmodellen valt att lägga fokus på den utförda tiden hos kund och procentgraden i tid som kunden får av den beviljade insatsen.

Utföraren kommer därför att ersättas för den tid som utföraren redovisar som utförd tid hos kund. Det är den tid som blivit beviljad som är basen för vad som förväntas att utföraren ska redovisa som utförd tid. Detsamma kommer att avkrävas av den egna regin.

3.6.3 *Mätsystem*

Kundvalsmodellen i båda kommunerna kommer att använda sig av de mätsystem som kommunerna redan nu förfogar över för att mäta den utförda tiden. Utförarna, externa såsom egen regi, tillhandahålls systemet, till en början, av kommunerna utan extra kostnad.

3.6.4 *Kontroll av utökad insatstid eller uteblivna insatser*

En utförare kommer att ha rätt till att tillfälligt utöka tid inom ramen för omvårdnadsinsatser. Men utökningen är tänkt att fungera som en möjlighet för utförarna att kunna agera när det uppstår oförutsedda uppgifter. Utökningen kommer att noga följas upp av beställaren och dokumentation avkrävas om utökningens grunder.

Noggrann kontroll kommer även att utövas i de fall där det påvisas att differensen mellan utförd tid och beviljad tid visar mindre utförd tid. Det kan då finnas grund för att ny bedömning om insatser görs och justeras.

4. STRUKTUR

De flesta dokument och formalia som kundvalsmodellen behöver för att starta ett valfrihetssystem bör komma till efter det att kommunen har fattat beslut om införandet av valfrihetssystemet i hemtjänsten.

De följande punkterna beskriver vilka dokument som ska träda ikraft och reglera systemet.

4.2 Direktiv

Kommunernas gemensamma kundvalsmodell utformas under ett antal direktiv för hur utförare ska genomföra sina åtaganden under valfrihetssystemet. Dessa handlar om vad som är att förvänta sig av utförarna inom ramen för ett valfrihetssystem.

Kommunernas gemensamt framtagna direktiv för handläggning av ärenden enligt SoL ligger till grund för ärendehantering. Dessa bildar ram för hur biståndshandläggningen ska fungera i LOV, samt vilka riktlinjer som gäller för agerande i förhållande till externa såsom interna aktörer.

4.2.1 *Kravspecifikation*

I detta dokument hittar utförarna de krav som kommunerna ställer på utförare; förväntningar och åtaganden som är nödvändiga för alla utförare inom valfrihetssystemet.

Varje utförare är tvungen att läsa igenom och lämna in en försäkran om detta till Kundvalsrådet vid sin ansökan om ackreditering.

4.2.2 *Inbjudan att ansöka*

Kundvalsrådet utformar en inbjudan för företag att ansöka om ackreditering för leverans av tjänster inom kommunernas hemtjänst och ledsagning.

Ansökan utformas så att i den framgår att kommunerna fattat beslut om införandet av ett valfrihetssystem och däri inbjudan att ansöka om ackreditering.

4.2.3 Kontrakt för kommersiella villkor

Kundvalsrådet utformar ett förslag på kontrakt inom ramen för LOV för företag under kommersiella villkor. I detta kontrakt framgår vilka åtagande företag förbinder sig att uppfylla samt hur brott mot detta kontrakt beivras.

4.2.4 Ansökningsformulär

Kundvalsrådet utformar ett ansökningsformulär som ska vara näringsidkare tillhanda under våren 2011 för ansökan om ackreditering inom kommunernas valfrihetssystem för leverans av insatser inom hemtjänst och ledsagning.

5. FINANSIERING OCH ERSÄTTNINGSFORMER

I följande del presenteras resonemang kring hur införandet av valfrihetssystemet ska finansieras och hur utförarna ska ersättas, samt hur kundvalsmodellen ska finna ekonomiska förutsättningar för sin verksamhet.

5.2 Finansiering av kundvalsmodellen

Införandet av valfrihetssystemet ska inte vara ytterligare en ekonomisk drivande kostnad för kommunerna, utan en omdirigering och omstrukturering av de medel man idag budgeterar för hemtjänsten som verksamhet. Den ska rymmas inom den ordinarie budgeten.

Projektet Kundval i Hemtjänsten har arbetat med att ta fram vilka nuvarande kostnader som finns för hemtjänsten, samt vilken form av organisation som behövs för att svara upp i en konkurrensutsatt situation.

Fram tills idag har budgetarna grundats på antagandet om mängder av insatser i hemtjänsten där personalen själva beslutat om den tid som de ansett vara nödvändig för driften av verksamheten.

I beställaruppdraget framgår det hur mycket tid som är beviljad. Det är alltså inte längden verkställigheten som sätter tiden utan beställaren.

Den nu överenskomna siffran för vad en hemtjänststimme får kosta under 2011 är 375 kronor. I priset ingår en beräknad kringtid på 25 %.

Priset svarar mot de kostnaderna som driften av hemtjänsten idag har och det har tagits fram utifrån de index som andra kommuner som gått in i valfrihetssystem uppvisar.

Differensen mellan den kostnaden som kommunerna idag uppbär för driften av hemtjänsten och den föreslagna kostnaden för hemtjänststimmen anses kunna finansiera kostnaderna för valfrihetssystemet.

Medel bör anslås för inrättandet av kundvalsmodellen avseende en tjänst om 50% plus medel för de aktiviteter som modellen förutsätter för sin funktion. Dessa medel ska förfogas av kundvalsmodellen från och med inrättandet av valfrihetssystemet, beräknat att komma igång under augusti 2011.

5.3 Kostnaden för en hemtjänsttimme

Den framräkningen av kostnaden för en hemtjänsttimmen som projektet Kundval i Hemtjänsten presenterade, i mars 2010, i samband med revisionen av den egna regin, hamnade på en nivå om 482 kronor i timmen vid en utförandegrad på nära 60 %.

Det som då inte framgick var att en rad kringkostnader tyngde både denna siffra (482 kronor) och graden av utförande tid. I den kostnaden ingick även utbyte av tjänster mot HSL i primärvården. Insatserna gjorda mot primärvården fanns inte heller angivna i den tidsram som hemtjänsten tvingades arbeta under när kommunernas biståndshandläggning beställde tjänsterna.

Ersättningen för en hemtjänsttimme inbegriper de insatserna som beviljats enligt SoL – socialtjänstlagen, av biståndshandläggningen.

5.4 Hur ersätts utförarna

Ersättningen ska vara för redovisat utförd tid. Varje utförare kommer att fakturera för de tjänster man har gjort per kund. Tjänsterna ska också vara redovisade i de system som kommunerna kommer att tillhandahålla.

5.5 Hur ersätts den egna hemtjänsten

Den egna hemtjänsten ersätts enligt samma former som externa utförare. Det ska alltså råda likvärdiga förutsättningar för alla aktörer.

5.5.1 Anpassningsutrymme till konkurrensutsättning

Viktiga insatser krävs för att kommunernas hemtjänster ska kunna klara av konkurrensutsättning.

Det är därför nödvändigt att kommunens hemtjänst bereds anpassningsutrymme till konkurrensutsättning, genom en tidsram på ett år från och med datumet för införandet av valfrihetssystemet.

5.5.2 Budgetutformning

Förslag på budgetutformning för kommunernas egna hemtjänster är att man baserar dessa på den kundvolym som tillfallit dem.

